

A Fillon botrány és lehetséges következményei

2017. február 7.

MAGYAR NEMZETI BANK

Készítette:

Látta:

Jóváhagyta:

I. Vezetői összefoglaló

Francois Fillon, a jobboldali Köztársaságiak elnökjelöltje és felesége körül kirobbant botrány jelentős mértékben erodálta az egykori miniszterelnök népszerűségét, így az elnökjelölt esetleges visszalépése is felmerült lehetőségként. Francois Fillon két hetet kért a párttársaitól az ügy tisztázására. Abban az esetben, ha ez nem sikerülne, akkor egy „B terv” léphet életbe, mely azonban jelentős kihívások elé állíthatja a pártot, hiszen a további potenciális jelöltek, mint Alain Juppé vagy Nicolas Sarkozy nem szándékoznak ismét indulni az elnöki posztért. Ugyanakkor egy esetleges harmadik jelölt, a párton belüli ellentétek miatt, illetve a legitimitás hiányában akár a párt szétszakadásához is vezethet.

Eközben a többi kihívó előnyt tudott kovácsolni Francois Fillon botrányából: Marine Le Pen néhány százalékpontot javítani tudott népszerűségén, míg Emmanuel Macron egykori gazdasági miniszter, az En Marche! mozgalom vezetője, még nagyobb előrelépést köszönhet a botránynak, és jelenleg a legesélyesebb jelöltként vághat neki az elkövetkezendő három hónapnak.

Azonban a kitartásáról és elkötelezettségéről ismert Francois Fillon sem adta fel a küzdelmet, miután nyilvánosan bocsánatot kért a franciáktól, megpróbálja újra választási programjára irányítani a figyelmet, és erőteljes támadásba lendült a többi jelölttel szemben.

I. A Penelope Fillon botrány részletei

A *Le Canard Enchaîné* francia satirikus hetilap január 25-én hozta nyilvánosságra, hogy Francois Fillon felesége, a walesi származású Penelope Fillon 1998 és 2002 között az egykori miniszterelnök, majd 2002 és 2007 között Marc Joulaud, Francois Fillon helyettesének titkáráként dolgozott, és nagyságrendileg fél millió euro javadalmazásban részesült. Az eset önmagában még nem tartott volna számot kifejezett érdeklődésre, ugyanis a francia jogszabályok megengedik, hogy egy adott képviselő saját családtagját is alkalmazza személyi titkári pozícióban. Azonban a hetilap szerint Penelope Fillont sosem látták a Nemzetgyűlésben, és Francois Fillon egykori munkatársai is csupán mint az egykori miniszterelnök feleségét ismerték. A nyomozók mindemellett nem találták meg sem Penelope Fillon parlamenti belépő kártyáját, sem e-mail címét a Nemzetgyűlés archívumában.

Francois Fillon január 26-án a TF1 televíziós csatornán tiltakozott a kialakulóban lévő botrány ellen, arra való hivatkozással, hogy felesége igenis szerepet vállalt a munkájában, és 1981 óta folyamatosan segíti képviselői tevékenységét, így többek között a beszédeinek a szövegét korigálja, fogadja a vendégeket, illetve segíti a különböző sajtótermékek összeállítását is. Francois Fillon továbbá egy vállalkozói fórumon hozzátette, hogy a vele szemben felhozott vádak nagy része egy „intézményesített államcsínyre vall”, melyben a baloldal egyszerűen el akarja lehetetleníteni a kampányát.¹²

Úgy tűnt, hogy ezzel Francois Fillonnak sikerül tisztáznia magát, azonban február 1-jén a satirikus hetilap újabb részletet közölt, mely szerint Penelope Fillon már 1988 és 1990 között is, mint Francois Fillon személyi asszisztense dolgozott, s így összesen bruttó 831 440 euro fizetést vett fel. Alighogy szerdán megjelent a *Le Canard Enchaîné* új cikke, a francia állami televízió, a France 2 csatorna egy riportfilmjében felidézte Penelope Fillon 2007-es Daily Mailnek adott interjúját, melyben

¹ <http://premium.lefigaro.fr/elections/presidentielles/2017/02/06/35003-20170206ARTFIG00044-comprendre-l-affaire-fillon.php>

² <http://premium.lefigaro.fr/flash-actu/2017/02/01/97001-20170201FILWWW00135-francois-fillon-denonce-un-coup-d8217etat-institutionnel-venu-de-la-gauche.php>

kijelentette: „*Sosem voltam a férjem asszisztense és nem foglalkozom a kommunikációval kapcsolatos ügyeivel sem*”. Ez tovább erősítette azt a véleményt, miszerint Penelope Fillon jogosulatlanul jutott hozzá több százezer euróhoz. Emellett arra is fény derült, hogy két gyermeke, Marie és Charles Fillon szenátusi gyakornokként 57 084 euro, illetve 26 651 euro javadalmazásban részesültek.³

A botrány újabb részletei jelentősen megrendítették Francois Fillon helyzetét az elnöki tisztségért folytatott versenyben, ugyanis nemcsak a választók szemében kérdőjeleződött meg a jelölt hitelessége, de több párttag számára is vállalhatatlan lett Francois Fillon személye, és új jelöltet szeretnének állítani.^{4,5}

II. Scenáriók Francois Fillon esetleges leváltására

Francois Fillon január 31-én a Köztársaságiak frakcióülésén arra kérte a tagokat, hogy adjanak neki 15 napot arra, hogy tisztázza a felmerült problémát. Voltak azonban olyan frakciótagok, akik azonnali cselekvésre szólították fel a pártot, és rendkívüli közgyűlést összehívását tartották volna elfogadhatónak, ahol megválaszthatnák Francois Fillon esetleges utódját.⁶ Ők attól tartanak ugyanis, hogy az elnökválasztást követően, júniusban tartandó parlamenti választás eredményét is érdemben befolyásolná egy elnökválasztási fiaskó.⁷ A frakcióülésen ennek ellenére végül a képviselők kiálltak Francois Fillon mellett, és támogatásukról biztosították az elnökjelöltet.

A France 2 televízió riportfilmjét követően tovább erodálódott Francois Fillon hitelessége, és már egyre többen kérdőjelezik meg, hogy az egykori miniszterelnök sikeresen fel tudja venni a versenyt a többi jelölttel az elnökválasztáson. Több eltérő forgatókönyv látott napvilágot:

1. Felvetődött egy újbóli előválasztás lehetősége, melynek értelmében az új jelölt a köztársasági választók szavazata által, legitim jelöltként állhatna a francia állampolgárok elé. Ennek megszervezését azonban szinte kivétel nélkül mindenki elképzelhetetlennek tartja, ugyanis egy ilyen nagyszabású választást nem lehet megszervezni néhány hét alatt. Egyesek felvetették az elektronikus választás lehetőségét is, azonban ebben az esetben a választás egy esetleges hackertámadásnak lenne kitéve.⁸

2. Alternatív megoldás lehetne, hogy esetleg Alain Juppét, az előválasztás második helyezettjét kérjék fel az elnökjelölti posztra. Ez a lehetőség azonban a párt közgyűlésében többségben lévő Nicolas Sarkozy-hez közel álló párttagok ellenállásába ütközne, így ellehetetlenítenék a folyamatot. Ennek ellenére a hétvége folyamán még lehetségesnek látszott ez az opció, és mind a Le Monde⁹, mind a Le Figaro elképzelhetőnek tartotta Alain Juppé újra hadrendbe állítását. Hétfőn azonban az egykori miniszterelnök Twitter üzenetben jelentette ki, hogy visszatérése „*Nem, az nem!*” lehetséges.¹⁰

³ http://www.lepoint.fr/politique/penelope-fillon-je-n-ai-jamais-ete-son-assistante-02-02-2017-2102063_20.php

⁴ <http://tempsreel.nouvelobs.com/en-direct/a-chaud/33097-fillon-penelopegate-presidentielle2017-compliquee-affaire.html>

⁵ <http://www.lejdd.fr/Politique/Fillon-le-depute-George-Fenech-lance-un-appel-pour-changer-de-candidat-844484>

⁶ <http://www.lesechos.fr/elections/francois-fillon/0211758476061-affaire-penelope-un-premier-depute-lache-fillon-2061877.php>

⁷ <http://www.lejdd.fr/Politique/Fillon-le-depute-George-Fenech-lance-un-appel-pour-changer-de-candidat-844484>

⁸ <http://premium.lefigaro.fr/elections/presidentielles/2017/02/02/35003-20170202ARTFIG00309-les-reflexions-s-accelerent-autour-du-plan-b.php>

⁹ http://abonnes.lemonde.fr/affaire-penelope-fillon/article/2017/02/03/affaire-fillon-l-impossible-plan-b_5073800_5070021.html

¹⁰ <https://twitter.com/alainjuppe/status/828510244288462848>

3. További opcióként került szóba a republikánus Gérard Larcher, a Szenátus vezetőjének indulása, aki legközelebb áll Francois Fillonhoz, s így a leginkább képviseli az egykori miniszterelnök által megtestesített konzervatív vonalat. A politikus azonban egyrészt alig ismert a politikai életben, másrészt - sajtóértésülések szerint - nem is szeretné elvállalni ezt a pozíciót.

4. Lehetőségként merült fel Nicolas Sarkozy visszatérése is a politikába, azonban a közeli munkatársai szerint az egykori köztársasági elnök nem akar politikával foglalkozni a közeljövőben, és jelenleg hosszabb nyaralását tölti. Nicolas Sarkozy ellen szól, hogy mindössze a választók 7%-a tartaná megfelelőnek az elnökjelölti posztra, amennyiben ő helyettesítené Francois Fillont, ezzel szemben Alain Juppé a köztársaságiak 33%-a támogatója.¹¹

5. További alternatívaként vetődött fel valamelyik fiatalabb köztársasági politikus indulása, aki jó ellensúlyt képezhetne az egyre inkább teret nyerő Emmanuel Macronnal szemben. Azonban a fiatalabb köztársasági politikusok között jelentős a széthúzás, mely - a sajtó szerint - akár a párt szétszakadásához is vezethet.¹²

Az utolsó négy lehetőséggel az a legnagyobb probléma, hogy egy esetleges új jelölt legitimitációja jelentős mértékben megkérdőjelezhető lenne, hiszen míg Francois Fillon négymillió választó akarata alapján került megválasztásra, addig egy esetleges párton belüli elektronikus szavazás is csak 500 ezer fő véleményét képviselné, ami erőteljesen csorbítaná az új jelölt legitimitását. Francois Fillon tisztában van azzal, hogy ő az egyetlen, aki legitim jelöltként léphet fel a Köztársaságiak képviselőjében, továbbá ő az egyetlen, aki eredményesen tudja összetartani a pártot, ugyanis leváltása esetén a párton belül meglévő törésvonalak újból kiújulnának, és teljes káoszba, és így akár bukásba is fulladhatna az elnökválasztás a Köztársaságiak részéről.¹³

Egyelőre azonban a botrányok dacára is kiállt a párt a jelölt mellett, melyet jól példáz, hogy a párt legprominensebb képviselői egy, a Le Figaro hasábjain közölt tárcában fejezték ki támogatásukat a jelölt irányában.

III. Az ellenzéki jelöltek esélyei a Penelope Fillon botrány után

Francois Fillon botránya jelentősen módosította az elnökjelöltek esélyeit. Így míg január 22-én arra a kérdésre, hogy amennyiben most lenne a választások első fordulója, akkor mire adná a szavazatát, a válaszadók 25,7%-a a Köztársaságiak jelöltjét támogatta, alig elmaradva Marine Le Pen-től (27%), addig február 1-jén ugyanebben az esetben már csak a választók 19,5%-a támogatta Francois Fillont. Ezek alapján az egykori miniszterelnök népszerűségvesztéséből leginkább Marine Le Pen profitálhat; elsősorban a Francois Fillonban csalódott, katolikus, konzervatív választók egy része fordulhat a Nemzeti Front elnöke felé.¹⁴

A Francois Fillon körül kirobbant botrány legnagyobb nyertese azonban Emmanuel Macron egykori gazdasági miniszter, aki sokáig csak a harmadik legnépszerűbb jelölt volt, azonban - a BFMTV felmérése szerint - a botránynak köszönhetően egészen 22,5%-ig sikerült növelnie a népszerűségét, s így Marine Le Pen első számú kihívójává lépett elő. Emmanuel Macron azonban egyelőre konkrét

¹¹ http://abonnes.lemonde.fr/affaire-penelope-fillon/article/2017/02/03/affaire-fillon-l-impossible-plan-b_5073800_5070021.html

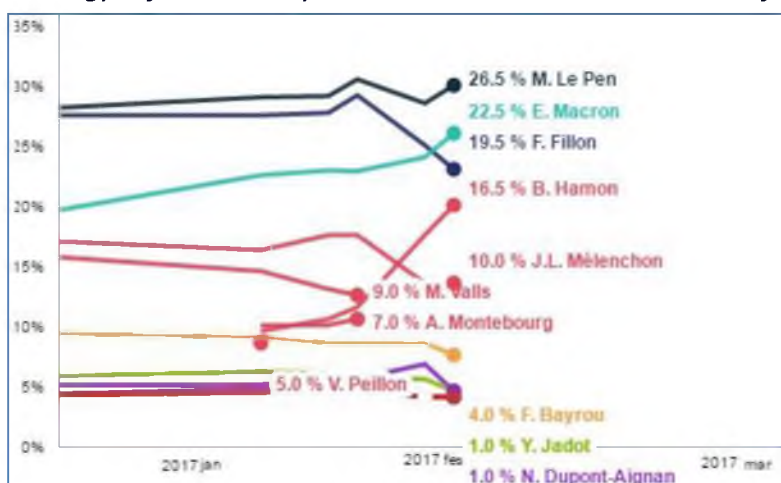
¹² <http://premium.lefigaro.fr/elections/presidentielles/2017/02/02/35003-20170202ARTFIG00309-les-reflexions-s-accelerent-autour-du-plan-b.php>

¹³ http://abonnes.lemonde.fr/affaire-penelope-fillon/article/2017/02/03/affaire-fillon-l-impossible-plan-b_5073800_5070021.html

¹⁴ http://abonnes.lemonde.fr/election-presidentielle-2017/article/2017/02/06/l-inconfortable-position-de-favori_5075090_4854003.html

pártprogram nélkül állt ki a választók elé, továbbá a támogatói köre is meglehetősen „eklektikus”. Így Jacques Chirac egykori minisztereitől, mint Anne-Marie Idrac vagy Renaud Dutreil, több szocialista miniszteren és képviselől át, egészen Francois Mitterrand egykori gazdasági tanácsadójáig, Jacques Attali-ig terjed a támogatóinak a köre. Az üzleti szférából a baloldali támogatók mellett feltűnt mögötte több jobbközép üzletember is, mint például Alain Minc, aki egykoron Nicolas Sarkozy köreiben mozgott.¹⁵ Jól látható tehát, hogy Emmanuel Macron egyelőre sikeresen próbálja meg teljes egészében lefedni a jobb- és balközép választókat. A Le Monde francia napilap azonban arra figyelmeztet, hogy az elmúlt fél év folyamán több „favorit” is elbukott a végső összecsapás során.¹⁶ (1. ábra)

1. ábra Az egyes jelöltek esélyeinek alakulása a választások első fordulójában

Forrás: BFMTV

A legfontosabb kérdés, hogy Emmanuel Macron meddig tudja még növelni a támogatói körét, ugyanis a jobbközép választók egy részét Juppé bukása óta már maga mögött tudhatja, másrészt Manuel Valls előválasztásokon történt bukása után a balközép választók is már felsorakoztak mögé. Végül pedig a Francois Fillonban csalódott jobbközép választók másik része is az ő táborát gazdagítja, ellenben azok, akik a klasszikus jobboldali értékeket helyezik előtérbe, feltételezhetően nem állnak be Emmanuel Macron mögé. Főleg azok részéről erőteljes az elutasítás a volt gazdasági miniszter irányába, akik végleg szakítani akarnak az elmúlt öt évvel, így amennyiben elfordulnak a Köztársasági jelölttől, akkor értékrendben közelebb áll hozzájuk a Marine Le Pen által képviselt irányvonal, ezért Francois Fillon végleges bukása esetén várhatóan nagyrészt az ő szavazói bázisát fogják erősíteni. Így nagy kérdés, hogy honnan tud még szavazókat elcsábítani a fiatal jelölt.

További kérdés, hogy milyenek lesznek Benoit Hamonnak, a Szocialista Párt elnökjelöltjének esélyei. Januári megválasztása óta ugyanis folyamatosan emelkedik a népszerűsége, és már 16,5%-os támogatottsággal alig marad el Francois Fillontól. Benoit Hamon programjával a Szocialista Párt szélsőségesebb szárnyát célozta meg, így párttársai mellett több szélsőbaloldali kispárt is beállt mögé. A politikusi esélyeit a leginkább az növelhetné meg, ha a szélsőbaloldal legnagyobb pártjának, a Baloldali Frontnak a jelöltje, Jean-Luc Mélenchon is kiállna mellette, akinek a támogatottsága jelenleg 10%-on áll. A Baloldali Front vezetője – szemben a korábbi választásokkal – ezúttal nem jelentette ki

¹⁵ <http://premium.lefigaro.fr/vox/politique/2017/02/03/31001-20170203ARTFIG00057-eric-zemmour-pierre-jacques-alain-bernard-et-danielembarrassants-soutiens-d-emmanuel-macron.php>

¹⁶ http://abonnes.lemonde.fr/election-presidentielle-2017/article/2017/02/06/l-inconfortable-position-de-favori_5075090_4854003.html

kategorikusan, hogy elzárkózik egy esetleges szövetségtől. Ez a lépés ugyanakkor jelentős mértékben javítaná a Szocialista Párt elnökjelöltjének lehetőségeit.^{17,18}

IV. Francois Fillon: „a végsőkig elmegyek”

Dacára annak, hogy Francois Fillon népszerűsége jelentős mértékben csökkent a kiégett botrány után, érdemes megvizsgálni hosszú távú esélyeit. Mint bemutatásra került, a Köztársaságiak Francois Fillon „rabjai lettek”, így nagyon kicsi a valószínűsége annak, hogy újabb hiteles, és ami még ennél is fontosabb, legitim jelöltet állítsanak az egykori miniszterelnök helyére. Így Francois Fillon tetemes előnnyel indul, hogy megőrizze a jobboldali, konzervatív párt elnökjelölti tisztségét. Az igaz, hogy a teljes lakosság körében az elutasítottsága 69%-ra emelkedett, de mellette szól, hogy a Republikánus szavazók körében a bizalom iránta még mindig viszonylag magas, a felmérések szerint 58% és 64% között változik.^{19,20}

Francois Fillon a két hétig tartó botránysorozat után február 6-án kiállt az újságírók elé, és kifejtette, hogy véleménye szerint a felesége asszisztensként való foglalkoztatása nem volt illegális, de mivel megváltozott a francia nép attitűdje az ilyen magatartással szemben, így elnézést kért a franciáktól.²¹ Christophe Barbier, a L'Express hetilap szerkesztője szerint Francois Fillon még messze nincs diszkvalifikálva az elnöki címért folytatott versenyből.²² Egyrészt jól látható, hogy a köztársasági „kemény” mag még mindig kiáll Francois Fillon mellett, másrészt pedig, ha a sajtó nem „szolgáltat” további kompromittáló információkat Francois Fillonnal kapcsolatban, akkor a politikusnak való esélye lehet arra, hogy visszakerüljön az esélyesek közé, s személye helyett újra a programját helyezze a viták középpontjába. E célját a hétfői sajtótájékoztatója után ki is fejtette, miszerint egy teljesen új kampány veszi kezdetét, így várhatóan offenzívába kezd, melyet sokan eddig amúgy is hiányoltak az elnökjelölt kampányából. Ha a Le Point magazinban az elnökjelöltreől készült portréból indulunk ki, akkor Francois Fillon még messze nem adta fel, ugyanis a riport szerint rendkívül kitartó személyiség, s akkor érzi magát igazán elemében, mikor leginkább támadják.²³

---

¹⁷ <http://www.lesechos.fr/elections/jean-luc-melenchon/0211760950611-presidentielle-melenchon-pose-ses-conditions-a-hamon-pour-sallier-2062164.php>

¹⁸ <http://premium.lefigaro.fr/elections/presidentielles/2017/02/05/35003-20170205ARTFIG00151-melenchon-reussit-le-pari-technologique-de-l-hologramme.php>

¹⁹ <http://www.lesechos.fr/elections/francois-fillon/0211762654877-la-candidature-de-fillon-se-lezarde-chaque-jour-davantage-2062248.php>

²⁰ <http://premium.lefigaro.fr/elections/presidentielles/2017/02/05/35003-20170205ARTFIG00161-fillon-organise-la-riposte-mediatique-et-politique.php>

²¹ <http://premium.lefigaro.fr/elections/presidentielles/2017/02/06/35003-20170206LIVWWW00144-affaire-fillon-conference-penelopegate-alain-juppe.php>

²² http://www.france5.fr/emissions/c-dans-l-air/videos/fillon_sexeuse_et_saccroche_06-02-2017_1478573

²³ http://www.lepoint.fr/presidentielle/qui-est-vraiment-francois-fillon-01-02-2017-2101758_3121.php